

KENTSEL MEKÂN-KADIN İLİŞKİSİNDE GÜNDELİK HAKLAR VE TMMOB İZMİR İKK KADIN ÇALIŞMA GRUBUNUN “KOLTUĞUMA OTURMA” PROJESİ

Emel Kayın
TMMOB İzmir İKK Kadın Çalışma Grubu Üyesi
emel.kayin@yahoo.com

Giriş

Kadının sosyo-ekonomik, kültürel, politik vb. alanlardaki uzun soluklu ve çok yönlü var olma mücadelesinin uzun tarihi, kimi önemli kazanımlara tanıklık etmiş olsa da bu alandaki sorunlar varlığını derinleşerek sürdürmektedir. Psikolojik, ekonomik, bedensel şiddet, ayrımcılık, taciz, istihdam vb. konulara ilişkin gerçeklikler kaçınılmaz biçimde kadına yönelik gündemin önemli bir bölümünü kaplarken toplumsal cinsiyet rollerinin gündelik hayattaki basit gibi görünen kimi sorunlu yansımaları genel dikkatin dışında kalmaktadır. Oysa kadın sorununa ilişkin olarak büyük ölçekli sosyo-ekonomik, politik, kültürel vb. olguların bir dışa vurumu olan gündelik hayatın içinde saklanan manzaraların deşifre edilmesi de büyük önem taşımaktadır.

Kadının kentsel mekâna ilişkin olarak dolaşma hakkından çalışma hakkına, yönetsel kademelerde görev alma hakkından mekânı biçimlendirme hakkına, eğlenme hakkından söz söyleme hakkına uzanan bir dizi hakkının her an ve çeşitli biçimlerde zedelenmekte olması, günümüzde gündelik hayata ilişkin temel sorunlar arasında yer almaktadır. Kentlerdeki yoğun ve sıkışık yaşantının içerisinde herkes tarafından kullanılan kamusal mekân ise sözü edilen zedelenmelerin başlıca sahnelerinden birini teşkil etmektedir. TMMOB İzmir İKK Kadın Çalışma Grubu tarafından oluşturulan “Koltuğuma Oturma” projesine odaklanan bu bildiri, kadının kentsel-kamusal mekândaki gündelik var oluşuna ilişkin küçükmüş gibi görünen ancak bütüncül bir biçimde bakıldığında büyük olduğu anlaşılan çeşitli sorunları “koltuk” metaforu üzerinden tartışmayı ve sorunların giderilmesine yönelik öngörüler gerçekleştirmeyi amaçlamaktadır. Bildiri, kamusal alanda yer alan “koltuk”lara ilişkin toplumsal cinsiyet temelli paylaşım hallerinin ne şekilde gerçekleştiğini, otobüs, sokak, işyeri, yönetim binası, eğlenme alanı gibi farklı kentsel mekânlar üzerinde tartışmayı ve fiziksel ya da temsiliyet anlamında tespit edilen eşitsizliklerin giderilmesi açısından ihtiyaç duyulan toplumsal, öznel, yönetsel, sivil sorumlulukları belirlemeyi deneyecektir.

Nesneler Dünyasındaki Bir Öge Olarak “Koltuk” ve Anlamları

“Koltuk” denilen nesnenin ne olup olmadığını ana hatlarıyla tanımlamak gerekirse, onu “insanın yaptığı bir nesne” olarak açıklayabilmemiz mümkündür. Toplumbilimciler, arkeologlar, antropologlar, insanın ürettiği her şeyi “insan yapımı nesne” olarak adlandırmakta ve “kültür” teriminin insan yapımı her şeyi kapsadığını ifade etmektedir. İnsan yapımı bir nesne, genellikle tek bir amaç gözetilecek bir işleve göre üretilmekte, nesnelere yakıştırılan işlevler ise kültürel çevredeki uzlaşımlara bağlanmaktadır (Posner, 2001, s.37-38). Baudrillard, “Nesneler Sistemi” adlı kitabında her nesnenin özel, aile, kamu vb. düzeylerde dönüştürdüğü bir şeyler bulunduğunu, insanların nesnelere ilişkiye geçiş süreçlerine bağlı olarak ortaya çıkan bir insani ilişkiler ve davranışlar sistematığının mevcut olduğunu öne sürer. Bu kapsamda nesnelere “üretim konuştuğu bir dile benzeyen” bir anlamlar sisteminden

---

* Bu bildiri TMMOB İzmir İl Koordinasyon Kurulu Kadın Çalışma Grubu adına düzenlenmiştir.

söz edilmektedir (Baudrillard, 2011, s.9-11, 58). Böyle bakıldığında koltuğun da oturma işlevini üstlenmenin ötesinde anlamlar içerdiğini, koltuğa dair anlam dizgesinin insani ya da toplumsal ilişkiler ve davranışlar, tanımlanmış-tanımlanmamış hiyerarşiler, toplumsal cinsiyet modelleri vb. karşılıklarının bulunduğunu öne sürmek mümkündür.

Baudrillard, puftan kanapeye, tahta sıradan rahat koltuğa kadar bütün modern oturma eşyalarının ön plana çıkartmaya çalıştıkları şeyin toplumsal ilişki kurmak ve karşılıklı bir konuma sahip olmak olduğunu vurgulamakta, ana sorunun karşılıklı oturma biçiminden çok modern toplumsal bireyin her yerde karşımıza çıkan konumunu öne çıkartmak olduğunu söylemektedir. Bu kapsamda, eşyaların aldıkları form ve yerleştirilme biçimlerine bağlı olarak varlık bulmuş eski yönelimlerin yarattığı ahlaki saplantı ve maddi sıkıntılara da dikkat çeker (Baudrillard, 2011, s. 56- 58). Koltuğun öznel ve kamusal mekânlarda geçmişten bugüne dönüşen biçim ve anlamları, önemli sorgulamaların konusudur.

Öznel bir mekân olan ev içinde “modern” bir eşya olarak varlık bulan ve süreç içinde geleneksel evdeki sedirin yerini alan koltuk, uzun zaman eski ahlaki saplantılarla anlamlandırılmıştır. Ev modernleşmiş olsa da “modern koltuk” evin hayatına kolayca karışmamıştır. Apartman dairelerinin misafir odası denilen ve fazla oturulmayan bir mekânında üzeri örtülerek korunan koltuk takımının başköşede duran parçası, öncelikle en önemli erkek misafire ve evin reisi olarak görülen erkeğe tahsis edilmiş durumdadır. Evin mutfaktan getirilecek ikramdan sorumlu tutulan kadını gibi kendilerini ona yardım etmekle sorumlu tutan misafir kadınların da kapıya yakın koltuk ve sandalyelerde oturdukları görülür. Günümüze gelindiğinde ise misafir odası kavramı çoğu evde ortadan kalkmış, eşyalar yeni biçimlere ve yeni anlamlara bürünmüştür. Baudrillard, karşılıklı olarak yerleştirilen ve birbirine değen, dokunan eşyaların sadece mekânsal değil, ahlaki bir birliktelik de sergilediklerini, mobilyaların sadece işlevsel değil, simgesel anlamlar da taşıdığını, evin bu konumuyla aile içindeki kişisel ilişkilerle bütünleştiğini ifade ederken, seri üretim ve yersizlik dolayısıyla üretilen eşyaların getirdiği dinamizmin bir miktar özgürlük yarattığını ve eski eşyaların sahip olduğu yapmacık ahlaki temeli zorladığını belirtir (Baudrillard, 2011, s. 21-24). Benzer bir gelişme kentsel/kamusal mekânlar için de varlık bulmakta, işyerlerinden resmi kurumlara, ulaşım araçlarından eğlenme-dinlenme mekânlarına değişen çeşit çeşit yerde var olan koltuklar, toplumsal hiyerarşiler, erkler, eşitsizlikler vb. konularla ilgili sorunları yansıtmayı sürdürmektedir.

Kentsel/Kamusal Mekânda Kadın Varlığı, Gündelik Haklar ve “Koltuk” Metaforu

“İnsan yapımı bir nesne” olarak anlamlar ve simgeler içeren koltuğun var olma yerleri ve biçimlerini toplumsal cinsiyet ve kadın olgusu ile ilişkili bir sorgulamanın konusu yapmak, öncelikle kentsel/kamusal alandaki kadın varlığı ile ilgili durumu incelenmesini ve buna yönelik gündelik hakların altının çizilmesini gerektirmektedir. Kadının kentsel/kamusal mekândaki varlığı geçmişten bugüne sayısal olarak artmışsa da, toplumsal hayattaki erkler ve olanakların paylaşımı hâlâ eşitlikçi bir manzara göstermemektedir. Bu durumun en temel nedenlerinden biri de, toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tartışmalı algılardır.

Cinsiyetin fiziksel olmanın ötesinde toplumsal kabuller, algılar, davranışlar, yönlendirmelerle ilgili bir konu olduğu kabul edilmekte olup, bu kabul çerçevesinde “toplumsal cinsiyet” kavramı geliştirilmiştir. Buttler, toplumsal cinsiyeti eril ve dişil kavramların üretildiği bir mekanizma olarak tanımlarken, bu mekanizmanın toplumsal cinsiyeti hormonal, kromozomal, ruhsal, performatif ara formlarla birlikte ürettiğini ifade etmektedir. Toplumsal cinsiyetin düzenlemeye tabii tutulması ise, düzen tarafından özneleştirilmek anlamına

---

* Bu bildiri TMMOB İzmir İl Koordinasyon Kurulu Kadın Çalışma Grubu adına düzenlenmiştir.

geldiğinden bir sorun olarak görülmektedir (Buttler, 2009, s.73-75). Kadının tarih boyunca kendisine atanan roller çerçevesinde gündelik hayatta karşılaştığı temel sorunlardan önemli bir bölümü, “ev” ile özdeşleşen iç mekândan dışarıya olarak nitelenebilecek “kamusal mekân” a dahil olabilme çabası paralelinde gelişmiştir. Kamusal mekâna dahil olma talebi, aslında her modern birey için “gündelik hayata dair basit bir hak” iken, bu talebin karşılanması çoğu kere bilinçli ya da bilinçsiz davranışlarla zorlaştırılmakta, kimi durumlarda da ortadan kaldırılmaktadır. Kadının kamusal mekâna dahil olma sürecine dair yaşadığı güçlükler “koltuk” metaforu ile temsil edilebilecek erk dağılımlarıyla derinden ilişkilidir.

Kadının, sokaklar, bulvarlar, meydanlardan ulaşım araçlarına, işyerlerinden kurumsal binalara, yeme-içme, eğlenme mekânlarından gezinti alanlarına değişen mekânlarda yer alabilmesi için tarih boyunca önemli mücadeleler verilmesi gerekmiştir. Kadının kentsel/kamusal mekânda daha yoğun biçimde yer aldığı günümüzde bile, bu varoluşa ilişkin ciddi sorunlar yaşanmaktadır. Kayasü, toplumsal cinsiyet kimliği ile mekân ve yer oluşumunun iç içe geçtiğini, değişik yerelliklerin farklılıklarının toplumsal cinsiyetin içeriğinin oluşmasında aktif bir öge olarak belirlediğini vurgulamaktadır. Başlangıcını üretimin ev dışına çıkmasıyla birlikte yeniden şekillenen “üretim” ve “toplumsal yeniden üretim” süreçlerinin oluşturduğu “kamusal alan” ve “özel alan” ikilemi, çeşitli araştırmalarda “toplumsal cinsiyet-mekân” ilişkilerinin en somut meselesi olarak gösterilmektedir (Kayasü, 2005, s.21-22). Çakır ise, mekân kullanımının cinsiyet ve beden politikalarının yanı sıra yurttaşlık kavramı ile ilişkili olduğuna işaret etmekte, çevre ile toplumsal cinsiyet ilişkisini sorunsallaştıran feminist coğrafya alanının önemine işaret etmektedir. Cinsiyetçi uygulama ve bu kapsamdaki örgütlenme de, en belirgin biçimde özel ve kamusal alanlardaki karşıtlık ve hiyerarşide ortaya çıkmaktadır. Özel ve kamusal mekânların ayrıştırılması, kadınların yaşamının ev içiyle sınırlanması, kamusal alanlara girişlerin denetim altına alınması, dış alana çıkmakla ilişkili olarak giysilerden ulaşım araçlarına uzanan kısıtlamalar konulması, bu alanın geçmişten bugüne karşı karşıya olduğu sorunlar arasında sayılmaktadır (Çakır, 2009, s.133-136, 142-145). Sözü edilen olgular farklı coğrafyalarda kendi karakteristikleriyle varlık göstermekte olsa da, sorunun ana hatlarıyla aynı olduğunu söylemek mümkündür.

Eski Yunan uygarlığında kamusal alan olan “polis” in erkeklere, ev olan “oikos” un kadın ve çocuklara atanması, İslam ülkelerindeki haremlik-selamlık uygulaması, Osmanlılar’da kadınların geceleri dolaşamayacağı, dondurmacı, kaymakçı vb. dükkânlara giremeyecekleri gibi uygulamalarla karşılaşmaları, 18. yüzyılda Fransa’da kadınların oy hakkından mahrum edilmeleri ve kulüplere alınmamaları yönündeki kararların yürürlükte olması gibi haller, kadın tarihindeki irkiltici gelişmelerin çok kısa bir kesitini yansıtmaktadır. Kadının tüm haklarıyla donatılmış bir halde kentte özgürce dolaşabilmesinin, 18. yüzyıl sonlarında bile ne Avrupa’da ne de bir başka yerde mümkün olabildiğini gözler önüne koyan ciddi bir literatür bulunmaktadır. (Çakır, 2009, s.135). Bu kapsamdaki çarpıcı araştırmalardan biri de, 19. yüzyıl sonlarında Avrupa’da kent mekânının hâlâ erkek bakış açısı ile kategorize edildiğini, ancak saygıdeğer olmayan kadının kentin kamusal yüzüyle özdeşleştiğini tespit eden çalışmadır (Kayasü, 2005, s.23). Bu olgulara kadının kentsel mekânı inşa eden mimarlık ve mühendislik alanlarına oldukça geç kabul edildiği ve kabul edildikten sonra da çoğu kere ikinci planda tutulduğu gerçeğini eklemek de gereklidir. Günümüzde kadının en azından dünyadaki belirli ülkelerde özgürce dolaşabilme hakkını elde ettiği görülse de, erkek egemen bakış açısıyla ortaya konmuş mekânsal düzenlemeler, aşılamayan toplumsal bariyerler vb. olgular, bu özgürlüğün gereği gibi kullanılmasına çoğu kere mani olmaktadır.

Kadının, sokak, bulvar ve meydanlarda özgürce dolaştığı varsayılan günümüzde bile çeşitli kısıtlamalarla karşılaşmakta; kadın çoğu kentte örneğin çarşıya eşi ya da yaşlı bir kadınla çıkmak zorunda kalmaktadır. Geleneksel yaşam biçiminin egemen olduğu ve kadının

* Bu bildiri TMMOB İzmir İl Koordinasyon Kurulu Kadın Çalışma Grubu adına düzenlenmiştir.

konumunun daha çok ev olarak belirlendiği gecekondu bölgeleri, tarihsel çevreler vb. alanlarda, kadının kamusal alandaki konumu, eve yakın bir pozisyonda belirlenmiş ve bu alan komşuluk ilişkilerinin çemberi ya da kapı önü olarak sınırlanmıştır. Kapı önündeki eşiklerde ya da kapı önüne serilen bir örtünün üzerine oturarak sosyalleşen kadın manzaraları tipiktir. Bu gibi alanlarda erkeğin kamusal mekânı kahvehane olarak belirginleşmekte, onun oturduğu sandalye de, temsili bir koltuğa karşılık gelmektedir.

Otoyollar ve ulaşım araçları, kentsel-kamusal mekânlardaki toplumsal cinsiyet rollerine yönelik sorunların en çarpıcı biçimde ortaya çıktığı yerler arasında bulunmaktadır. Otomobil, binek hayvanlarının kullanıldığı uzak bir geçmişe temellenen kolektif bellekten gelen bir tutumla hâlâ erkeğe ait görülmekte, kadın sürücüler trafikte kimi zaman tacizle kimi zaman da gereksiz yardım talebiyle karşılaşmaktadır. Genel algıya göre sürücü koltuğu erkeğin olup onun yanındaki koltuk ise kimi zaman “koruyup kollama” kimi zaman da “cinsel obje çağrışımları” içeren bir yaklaşımla kadına ait kılınmaktadır. Baudrillard, otomobilin insanın taptığı bir nesne olarak bütün nesnelere daha özel bir yere sahip olduğunu, insana başka hiçbir nesnenin veremediği bir üstünlük duygusu verdiğini öne sürerken bu aracın reklamlarında kadın imgesinin kullanılmasının ardında yatan psiko-seksüel olgulara işaret eder (Baudrillard, 2011, s. 83- 88). Otomobil daha çok erkeklere ait bir araç olarak algılandığı halde, imgenin kadın üzerinden kurgulanmasındaki çelişki çarpıcıdır.

Çalışma yaşamına katılan kadınların kentsel mekânda yaşadıkları güçlüklerin davranışsal yaklaşımlarla incelenmesi sonucunda, düşük gelirli işlerde çalışan kadınların özel otomobil sahipliğinin oranlarının az olduğu ve toplu taşıma araçlarını kullanmanın güçlükleri tespit edilmiştir (Kayasü, 2005, s.22-23). Bu güçlük kadının çalışma koşullarını etkilemekle kalmamakta, kent merkezinde yoğunlaşan sosyo-kültürel aktivitelere dahil olabilmesi konusunda da bariyer yaratmaktadır. Erkeğin toplu taşıma araçlarındaki koltuk kullanma eğilimini incelemek de irkilticidir. Çocuktan yaşlıya kadar her yaşta erkek aktör, otobüs, minibüs, tren, vapur vb. toplu taşıma araçlarındaki ikili koltuklara yayılarak oturmakta, iki erkek figür yan yana düşüklerinde birbirlerine çarpmaları söz konusu olduğu için ortalama bir düzen kurabildikleri halde, yan koltukta bir kadın olması durumunda onun koltuğunun üçte birini kaplamakta bir sakınca görmemektedirler. Kadınlar tarafından bu konuda yapılan ikazlar ise genelde şiddet içeren bir dille karşılandığından, toplu taşıma araçları kendi koltuğunun bir bölümünü erkek varlığına terk etmek zorunda kalmış kadın manzaralarıyla doludur. Erkeğin kamusal alandaki koltuklara yayılarak, koltuğu sahiplenerek, hatta yandaki koltuklara taşarak gerçekleştirdiği geleneksel oturma biçiminin erkek egemen bir dünyanın kolektif belleğinin en temel yansımalarından biri olduğunu söylemek kolayca mümkündür. Bu rahatsızlık verici koşullar karşısında kentin özellikle törel yapıların sürdüğü bölgelerinde yaşayan kadınlara dışarı çıkma yönünde erkek merkezli kısıtlamalar getirilebildiği gibi kadınlara özel otobüs tahsisi talebi gibi sorunlu istekler de ortaya çıkmaktadır. Böyle tartışmalı öngörüler yaratmak yerine, herkesin kendi koltuğunda oturduğu ve başkasının koltuğuna yayılmadığı bir yolculuk ilkesinin benimsenmesinin “hayatı eşitlikçi ve ötekilerinin var olma hakkını dikkate alan bir tutumda yaşamının” birinci adımını oluşturacağı konusundaki kamusal farkındalığı tesis etmek, kuşkusuz kentsel hayat açısından çok daha anlamlı olacaktır.

Kadının işyerleri, yönetim binaları, lokantalar, meyhaneler, parklardaki durumu da, en az diğer mekânlar kadar sorunludur. İşyerleri, çoğu kere hem kadın hem de erkek varlığına karşılık gelen bir yaklaşımla dekore edilmiş olsa da, bu yerlerdeki yönetici koltuklarının çoğu erkeklere tahsis edilmiş durumdadır. Yönetim binaları merkezîyetçi ve erkeksi bir erkin varlığıyla kadınlar için hâlâ dışlayıcı, parklar, meyhaneler, onlar için hâlâ tekensiz, gece kadınlar için hâlâ karanlık ve korkuludur. Sanatın sahnesi erkek egemen bir düzen tarafından

* Bu bildiri TMMOB İzmir İl Koordinasyon Kurulu Kadın Çalışma Grubu adına düzenlenmiştir.

inşa edilmekte, bu sahnedeki koltuklara oturabilen az sayıdaki kadın, kurallarını erkeklerin koyduğu bir oyunu oynarken güçlkle elde ettikleri koltuklarını koruyabilmek çoğu kere hemcinslerine vurmaktadır. Benzer bir durum politik ve medyatik platformlar için de geçerlidir.

Genel bir değerlendirme yapıldığında, kentsel/kamusal alanlardaki maddi ya da temsili koltukların çoğunun erkeklere tahsis edildiğini, birlikte oturmaları gerektiğinde ise kadının köşeye itilmeye çalışıldığını tespit etmek mümkündür. Kadın kimi zaman bu itilme halini kabullenerek köşeye çekilmekte, kimi zaman ise tepki göstererek mücadele etmektedir. Birinci durumda kadının kamusal mekândan dışlanması, ikinci durumda ise erkek egemen bir dünyanın şiddetiyle karşı karşıya gelmesi söz konusudur.

İzmir İKK Kadın Çalışma Grubu'nun “Koltuğuma Oturma” Projesi

TMMOB İzmir İKK Kadın Çalışma Grubu tarafından oluşturulan “Koltuğuma Oturma” projesi, kadının kentsel-kamusal mekândaki gündelik var oluşuna ilişkin hakları ve sorunları “koltuk” metaforu üzerinden uzun süreli bir tartışma açmayı amaçlamaktadır. Sözü edilen tartışmanın geniş bir katılımı gerçekleştirilmesi ve meselenin otobüs, sokak, işyeri, yönetim binası, eğlenme alanı gibi kamusal/kentsel mekânlardaki gündelik davranışlardan toplumsal, öznel, yönetsel, sivil sorumluluklara uzanan bir çerçevede ele alınması hedeflenmektedir. Bu kapsamda belirlenen sorulardan bazıları şunlardır:

-Kentsel/kamusal mekânlarda yer alan “koltuk”lara ilişkin toplumsal cinsiyet temelli paylaşım halleri ne şekilde varlık buluyor?

-Kentsel/kamusal mekânlarda yer alan “koltuk”lara ilişkin toplumsal cinsiyet temelli paylaşım hallerinin içerdiği anlamlar nelerdir?

-Kentsel/kamusal mekânlarda yer alan “koltuk”lara ilişkin toplumsal cinsiyet temelli paylaşım hallerinin kadının gündelik hayatındaki yansımaları ne şekilde gerçekleşmektedir?

- Kentsel/kamusal mekânlarda yer alan “koltuk”lara ilişkin toplumsal cinsiyet temelli paylaşım halleri kadın hakları çerçevesinde değerlendirildiğinde hangi sonuçlarla karşılaşmaktadır?

-Kentsel/kamusal mekânlarda yer alan “koltuk”lara ilişkin toplumsal cinsiyet temelli paylaşım hallerine yönelik eşitsizliklerin giderilmesi için üstlenilmesi gereken bireysel, toplumsal, kurumsal sorumluluklar hangileridir?

TMMOB İzmir İKK Kadın Çalışma Grubu tarafından oluşturulan “Koltuğuma Oturma” projesi, yukarıdaki soruların cevaplarını, kadın örgütleri, akademisyenler, yerel yönetimler ve farklı kadın profilleriyle birlikte gerçekleştirmeyi amaçladığı söyleşi, panel, çalıştay, tiyatro, film gösterimi, dinleti vb. etkinlikler kapsamında gerçekleştireceği çalışma süreçlerinde araştıracaktır. Bu sürecin hem ilgili kurum ve kuruluşların hem de kentlilerin “kadın” sorusuna ilişkin farkındalık ve sorumluluklarını güncelleyebilecekleri bir süreç olarak geliştirilmesi hedeflenmektedir.

Sonuç ve Değerlendirmeler

TMMOB İzmir İKK Kadın Çalışma Grubu tarafından oluşturulan “Koltuğuma Oturma Projesi”, kadının “kentsel mekandaki var oluşuna ve gündelik hayatı ile ilgili haklarına” yönelik bir farkındalık geliştirmeyi amaçlarken, bu konuda yaşanan sorunların çözümlenmesi konusunda bir metafor oluşturmayı da istemektedir. Kentsel mekândaki maddi ve temsili “koltuk”ların erkek egemen paradigma paralelinde kullanılmakta oluşuna ve bu durumun yarattığı sorunlara yönelik bilincin oluşturulması konusunda tüm odakların sorumluluk alması ve gündelik davranışlardan daha karmaşık örüntülere kadar çeşitlenen eşitsizliklerin giderilmesine yönelik çalışmalar başlatılması gerekmektedir. Bu nedenle yukarıdaki metin, yalnızca “TMMOB İzmir İKK Kadın Çalışma Grubu adına sunulan bir bildiri” olarak değil, başta yerel yönetimler olmak üzere “kent ve kadın sorunuyla ilgilenebilecek tüm kurumsal, toplumsal, bireysel yapılara yönelik bir çağrı” olarak değerlendirilmelidir.

Kaynaklar

Baudrillard, J. Nesneler Sistemi, Çev.O.Adanır, A. Karamollaoğlu, Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi, İstanbul, 2011.

Buttler, J. “Toplumsal Cinsiyet Düzenlemeleri”, Çev.B.Kovulmaz, Cogito, 2009/58, s.73-89.

Çakır, S., “Mekânın Kadınlar Açısından Kurgulanışına Kuramsal ve tarihsel Süreç İçinde Bakmak”, Kadın ve Mekân, Turkuvaiz Yayınevi, İstanbul, 2009, s.133-149.

Kayasü, S. “Kadınların Kentleri, Kentlerin Kadınları”, Cumhuriyet Döneminde Kadın ve Mimarlık, Ed.N.Türkün Dostoğlu, TMMOB Mimarlar Odası, Ankara, 2005, s.21-26.

Posner, R., “Kültür Nedir? Antropolojideki Temel Kavramların Göstergebilim Açısından Yorumu”, Çev.F.Erkman Akersan, Göstergebilim Tartışmaları, Ed.E.Onat, S.Özgencil Yıldırım, Multilingual Yayınevi, İstanbul, 2001, s.25-62.